

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közigazgatási s társadalmi lap.

A SZABADELVÖPART KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:

öt hasábos betűsor 5 krajczár. Nagyon terjedelmű s többiben megjelölt hirdetéseknek leengedes történik. Helygödji minden hirdetés után 30 krajczár.

Előfizetési feltételek: helyben házhoz hozva vagy vidékre postán küldve.

Debreczen, julius 14.

(+) Nagyon elharapózott nemcsak az életben, hanem a hírlapiradalom terén is a marakodás, s akadnak ujságírók, kik saját semmisségükre, a becsületes emberek s a fennálló institúciók bebiztosítását akarják ellensúlyozni.

Igy tettek közelebb Debreczen város közgyűlésének tiszteletreméltó tagjaival, becsületesben, a közérdek szolgálataiban megőszült férfiakkal, így tettek az igazságszolgáltatás egyik derék bajnokával, Mészáros József törvényes bíróval. Kovács Sándorral, a köztisztelőben álló főügyészrel s magával a főispánal Mikóczy Lajossal, ki évtizedeken keresztül a becsület, munka és fényes tehetség fejezettel küzdte fel magát arra a méltóságra, melyet ma elfoglal, s derékkül tölt be.

És miért? Csupán azért, mert nem teljesítették egy derék, de vérmes polgártársunk azon követelését, hogy Kövesdi Jánost csapják ki a városi közgyűlés tagjai közül? A közgyűlés lefolyásáról értesítettük olvasóinkat, s most csak azt tesszük hozzá, hogy nincs széles e hazában jogász, ha csak kilencz mértföldnyi távolságól is ismerős közigazgatási törvényeinkkel, szabályainkkal, törvényeinkkel, melyek ma elfoglal, s derékkül tölt be. Kicsapni Kövesdit, és miért? Tudak bizonyítani valamit ellene? Semmit. Az mondatik, hogy a városal bírelti viszonyban áll, hogy a tisztviselőket szemükben gorombán sértegeti, hogy csaló, hogy uszorás.

a társadalom, kirekesztheti egy társadalmi kör, egy kaszinó, de egy városi közgyűlés nem. Nagyon okosan beszélt tehát a törvényesbíró úr, midőn megmagyarázta a törvényt azoknak, a kik nem szagolták soha, hanem azért értetlenségük sütségében lelketlen vigyázatlan sggal csapkodtak icedstova.

Tudta a „Dn.” hogy Kövesdi mellett Mészáros József fog felszólalni. Tudta előre! Csalódik. Mészáros József nem Kövesdi mellett szólalt fel, ámbár felszólalhatott volna mellette is, mert egy embert pusztá gyanura, vádaskodásra elítélni sohasem szabad. Mészáros József a törvény mellett szólalt fel, a közgyűlés méltósága mellett, hogy ne cselekedjék olyat, a mihez joga nincs, ne terjeszkedjék tovább, mint mennyire hatastörének paplanja ér.

Mit mondjunk egy másik lap piszkos gyanúsításaira, melyekkel a derék férfiú illéti? Mit mondjunk ahhoz, hogy merészli szemébe mondani Debreczen város közgyűlésének, hogy: „a kir táblánál egy cseppet sem alábbvaló az uszorások pártfogásában a debreczeni közgyűlés”. Nem szólunk semmit. Az ily állításokhoz nem kompetens a szó. A mi meg kompetens, az pedig nem a mi mestereségünk. Még egyet. Tudja mindenki, lapunk volt az első, mely az uszorások ellen keményen felszólt, mely nem kímelt semmiféle magánérdeket — szmben a társadalom ezen verszóó aadlyaival. Az uszorások pártfogásával nem gyanusíthat minket senki. De az mégis feltűnő, hogy kedves lapúrunk a „Dn.” soha más uszorásnak a nevét nem említette fel. mint a Kövesdiét, sőt a R. D. kiszabadulása napján czikkezett a uszorások megnevezésére e mellett n, holott azelőtt s azóta is Kövesdi-ről többször zengett hasábjain az ének. Mi ez? Az is szintén feltűnő, hogy V. r. essy Lajos polgártársunk csak Kövesdi ellen kérvényezett, pedig hajjól szénézett volna, láttott volna a városban még több arcot is olyat, melynek halvány színe a 60%-ot túlrözi vissza. Hát ez mi? Okos ember gondolkozzék rajta.

A külföldi szakértők Szolnokról tegnap déliben érkeztek Szegedre, hogy a Tiszaszabályozás munkálatait Szeged és vidékén megszervezzék. Pékay Tamás közlekedési miniszter kíséri a kiküldötteket. Tisza Lajos kir. biztos hajón a Percsori töltség a vendégek elé ment, tel ékezeseket bevárta; a városi hatóság küldöttségéig vett a fedésben részt, egyzersmind bej leutette a kir. biztosságnál azon küldöttekre, kik a szakértők szeméjén a város képviselői fogják. Mindjárt Percsoránál kezdődött a töltés megismerése s ezen a részen a szádfallal befogalt körtőlésnél végződött, nonnan a szakértők gyalog kíséretnek az alföldi időházba s ott ünneppélyesen fogadtatnak a vasúttársaság közegye által.

be lemondását. Azonban abban állapottak meg egyhangilag, hogy nem érzik magukat indítványoztatva lemondani s így a jelen kormányt továbbra is helyén marad, legalább a reichsrath megújításáig.

Az osztrák képviselőválasztások befejeztettek. Negy helyen ugyan még pótválasztás lesz szükséges, azonban így is bátran meg lehet állapítani mind a 353 képviselő pártviszonyait. A választottak politikai hitvallásait szigorú szemle alá vére, a liberálisokra épen nem örvendetes, de nem is vigasz nélküli eredményre jutunk. A liberális párt 175, a conservatív, ez a legkülönösebb elemekből alkotott párt 178 szavazatot fölött rendelkezik, tehát hárommal van többségben. Ész nagyon könnyen megtörténhetik, hogy a tárgyalásokkal szavazategyenlőség vagy 1-2 szótöbbség áll be. Taaffe gróf tehát, úgy látszik, nem fogja megnyerni az alkományváloztásra megkívánt két harmadrésnyi szótöbbséget, mert még ha az összes nagybírókossággal a conservatívokhoz áll is, 135 szavazattal 218 al szemben. A két harmadrész többség meggyerhetőre a conservatívoknak 236 szavazattal kellene rendelkezniük.

A szerb képviselőkkel folytatott vasszerződési tárgyalások eddig még nem vezettek eredményre, minthogy a szerb képviselők részéről első sortan arra történt utalás, hogy a Bulgária felé való csatlakozás kérdése meg teljesen független van. A külügyminiszterium képviselője ezzel szemben azt a megjegyzést tette, hogy ez a jelen esetben épen senkivel nem véendő tekintetbe; mielőtt Ausztria Magyarország s Szerbia közt a kérdéses szerződés létrejön, a kormány semmi esetben nem fogja elmulasztani minden befolyását annak érdekében érvenyesíteni, hogy a Szerbia és Bulgária közi vasúti csatlakozás mind hamarabb létesüljön.

A tiszántúli ref. tanáregylet közgyűlése. H.-M.-Vásárhely, jul. 9-10. A tiszántúli ref. tanáregylet csekély részvétellel, de annál nagyobb érdeklődéssel tartá ed év közgyűlést. A közgyűlést Szegedi Sándor elnök magvas beszéddel nyitotta meg, melyben a felekezeti iskolák speciális feladataira s azoknak irányára tett alapos megjegyzéseket.

Ezután a tükári és pénztári számadások követték, melyből megmutatuk, hogy az egyesületnek 140 tagja volt, tiszteletbeli tagjai: Imre Sándor, Révész Imre és Ladányi Gedeon. Összes bevétel 711 frt 30 kr., kiadás 533 frt. Első év működéséről évkönyvet is adott ki. Ezután következett a közgyűlésnek legérdekesebb tárgya: Imre S. értekezése a nyelvértek megromlásáról. Szokott alapságával mutatja ki e miben az értekező, hogy a magyar nyelvértek ugy az irodalomban, mint a közbeszédben romlani kezd indult. Utal nemely hírlapnak nyelvére, melyek — ugyanúgy — meg az egyes szóalakok sem tudják öntudatosan használni s ebből azt következteti, hogy ha ez tovább is így halad, a tudomány és műveltség emelkedése, a nyelv szépsége, a nyelv eredetiségére káros hatással lesz. Ezért indítványozza, hogy akadályozza meg a közpiskola, mint a tudományos irányok kintulna, a nyelvérteketek megromlását.

Az értekezés, melyet — szerző távollétében — Barkász Károly olvasott fel, élénk tetszessélag fogadtott, minek a szerzőhöz küldött táviratban is kifejezést adtak. Ezenkívül elhatározott az értekezésnek könyomtatása. Imre S. értekezése után egy fontos, de csaknem meddő téma került szönyegre: A felekezeti vallásokoktatás. Ger-

ban, Mac Mahon a tengerparton. Mindenben tanácsot kért tőlem és én szívesen segítettem neki, a mit tudtam. De legfőbbször kikegittt bennünket ezen költött seregmozdulatoknak az öreg. — Az első császárság alatt annyiszor bejárta Németországot mint győztes! Minden zéget-nyágot ismert! — Látja, most ide fog fordulni. — Figyeljen, most ezt fogják tenni! — És föttevésai mindannyiszor valósultak, a mi nem keves büszkeséggel töltötte el. De az volt a baj, hogy hiába vettünk be városokat, nyertünk nagy csatákat, — neki soha sem ment a dolog elég gyorsan — az öreg telhetetlen volt! — Mindennap újabb fejezeteket hallottam érkezőemkor: — Orvos! Mainz be van véve! mondá a leány fájdamas mosolyalá üdvözölve; és az ajtó mögött vidám felkiáltást hallhattam: — Jól megy, jól megy! nyolcz nap alatt bevonultunk Berlinbe! — E napon a porosok épen csak nyolcz napi távolságra voltak Párisól! — Kezdetben gondolkodtunk, vajjon nem volna e jobb vidékre menni. Azonban ha egyser kinn leszn. Franciaország állása mindent elárul nekki: s én még mindig nagyon gyöngöcs találtam arra nézve, hogy az igazat megmondhassuk nekki. — Éz állapotban kellett tehát hagyni. — A bekerítés első napján, a mit emlékszem, nagyon felindultan mentem hozzájuk, azon aggyalval, a mit mindnyájan éreztünk, midőn Páris kapu bezártak, a harc falaink

gely K. részletes indítványa tárgyalás alá vétetvén, a tárgytól messze eltérő megjegyzések közül csak a fontosabbakat kívánjuk feljegyezni, a melyek nevezetesen határozatba is mentek. A vallás-oktatás tanideje, az állam rendelkezélel elmentében, felső osztályokban 2 órára tétellett. A nagyobb gimnáziumokban rendszeresített vallásokotató tanszék konstataitallott.

A tananyagára nézve 2 vélemény harcolt egymás ellen. Az egyik az alsó osztályokban csupa történeti, a felső osztályokban csupa bölcsészeti tárgyu vallástant javaslott, — a másik ellenben a bibliai történet után hit és erkölcs tanát és az egyház-történet után általános vallástudományt. — Az előbbi nézet csak egy szótöbbséggel fogadtatva el, az ügy felfüggesztettet. Szintén zajos vitát szült a tankönyvek meghatározása. Általános rosszalással nyilatkoztak az eddig használatban levő heidelbergi kate roz nyelvérol és használhatatlanságáról, miert is a választmány megízottat, hogy a debreczeni főiskola theologiai tanári karával egyetérteve, izekekkel azt megfelelobben leforditani.

Julius 10-én, a közgyűlés második napján első tárgyat az indítványok vétettek föl. Két indítvány tétellett és fogadtott el, melyek egyike a tiszántúli ref. gymnasiumok statisztikájának évenkénti kiállítását, másika pedig egy tanárgyümölto egyet felállítását rendel meg, mindkettőt a központi bizottságra bízván. — Első értekezől Futó Mihály hmvásárhegyi gymnasiumi igazgató lépett fel, b ő es alapos dolgotalában a hmvásárhegyi gymnasium történetét fejtette ki. — Ebből megtudtuk, hogy a nevezett intézet már 165. évét éli, nehány évig Imre Sándor jelenleg egyetem tanár igazgató-sága alatt volt.

Az intézet különböző elnevezéseken ment keresztül, u. m. al gymnasium, köz gymnasium, főiskola, ugy tanoda, lycéum és végre gymnasium. Legrégibb tanára Kiss Gusztáv, ki 27 éve tanít az intézetben. Az intézetben 15 éve tant 2448 tanuló. A gymnasiumi alap 47,000 frt, a tanári könyvtár áll 7240 kötetből, az ifjusági könyvtár 683 kötetből.

Ezutan G. éres ki lépett az értekező-székhez, a mult év nevezetesebb tanügyi mozaatairól írt munkájával. A munka nagy része külföldi paedagogiai folyóiratokban megjelölle nevezetesebb cikkeket ismertettet, csak a végén tört át a hazai tanügyre, örömet fejezték ki a fölött, hogy jöllehet a közoktatási ügyi miniszterium még mindig mostohán bánik a református közreptanodákkal, az államintézet-k tanári meges mer egészen más szemmel kezdi nézni a református tanintézeteket. Az értekezés felolvasása után a tisztviselökre való szavazások etettek meg, melynek eredménye csak d. u. a Vozári Gyula által tartott gyakorlati előadás után mondatott ki.

A tisztviselők nagy része megmaradt. Elnöknek Szegedi Sándor, jegyzőnek Gergely Károly, pénztárúrnak Osterlamn Ernő, központi bizottsági tagokul G. éres ki, Szabó S., Vozári Gy., Bokor stb. vidéki bizottsági tagokul Futó Mihály, Barkász Károly. Kun Pál stb. választottak meg. Ezután következett volna a tantvervita és tankönyvek megállapítása: erre nézve azonban az idő rövidnek tartván, azt a központi bizottságra bízták és a közgyűlés a tiszti karta s a vendégszerető Vászárhelyt éltelve, szétoszlott.

A diszlövészet és tombola a debreczeni nagyerdőn. — Junius 12 és 13. — Nimród nevezte vagynak: mindennek szeretetük a csattant a ósát. Innen lön, hogy a lövőleében szombaton és vasárnap rendezett diszlövészetre seregestül tödültek ki városunk fegyverfogható Teil Vilmosai és pedig annyival inkább, mert a hajtásban levő nemek va-

dat ezuttal nem a közmondásos bak képezte, hanem fényes szőri, telivér sárga csikók abból a híres kör m ő c z i fajmésből, a melyek aztán dicséretre méltó sportsman hevillettel is lönék czéiba véve és dicsőféges pré-dálul etjve. A lövészegylet ünnepeitét garnizóruzi szokott nagy di s z e b é d ezuttal sem maradt el. — A magnum áldomás — vásárnap déiben vette kezdetét, melyen már szép lövészorszo is volt jelen. A fordóház bérjéje a szabadban a lövőde mellett nem rég befástott, lövőde és fordóház közötti, tehát semleges területen terítettett és szó a mi szó, Fehér Herman könyhaja és pinczeje ezuttal is kitétt nagáért, mit a szép pohárköszöntések durrogó mőszarai és a sok „szállók az urak!” eléggé igazoltak.

A tekeret csővi paucziok ártitgetéséi után i-mét a vont csővi fegyverekhez nyultak a diszlövészek, felszítván a Diána oltárán eddigelő már-már kialvó fényben levő sálotromszagu füstádozatot; mely törekvésben őket a delútan folyamán a már családo-tul kiözlöött, hivatot és műkedvelő palatársak hdsge-eu támogaták. A közönség áradozása a városból nőttön-ott; a magus és berkocsi fogatok egymást érték. Nemsókára a szó szoros értelmeben zsufova volt a lövőde veroféyes környéke városunk legszebb családjaival, s mondhatni, ott volt Debreczennek a közgeio saison morte elöl még szét nem savárított közönségének színe-ja, nyugtalanul várván a lövőde bombolaja (bocsanant és mérész neoloziáért) befejeztét és a kecsgető tombola megkezdését. De oh jaj! Az igazi keresztitiz lövészet csak ezután kezdődött, a midőn t. i. a lángoló hölgysemek laffattai is megkezdék működésüket és ezek — mondhatom — mindig siccherre voltak irányozva. Egy szép és szellemes hölgy — Ormódy Lajos, az I-ső magy. át. biztosítói társaság helybeni főtíkáriának közkedvessegeje neje — rozsváj pirult orczárol leginkább volt levolasható és e nembem kivított diadal érzete; sok boldog halandónak megengedte, hogy ott palam et publice egy pillanatra szép szemébe kacsinattonoz; de annak árát mindenki megadta; mert 150 drb tombolajegyeket elenyészte és 45 frtnak általa történt beszoigaltatva voltak látható jelei szeretetreméltó apostolkodásának; minek nagyobb hitlessége okáert tombolóknak generálisára, a derék és fardalhatlan Föld és s y p é n z t á r n o k r a is hivatköztom.

No de hagyjuk sorjára a dolgot! Dél-utáni 6 órakor a két napig tartott diszlövészet beuztatván, 6 óra után félórával a lövészegylet tavariás jury-je fölkerezte a közönséget a lövőde melletti asztalokkal és az egy. jegyző: Des Combes ur által kihirdetett a diszlövészet p a l y á z a t i e r d e m ű n y e t, a mely — hízéles nélkül monda — ritkítja párját. A névleg előszóított nyerteseket a katonai és polgári pályáján egyaránt bokros érdemeiket szerzett Komlóssy ezredes aranyozó és illeve ezüstözött meg, miközben a közönség eljennett és Oláh Józsi jelles zenekara huzta szőnyű búzagalommal a zengettesen kiczikoryuzott tushymnusokat.

A legjobb szegért kapta Budaházy Miklós a tarsat által kitüzött 3 db császári aranyat és a gróf Csáks Kálmán lovas honvéd szerezdes által és ezúra adományozott 2 db magyar aranyat.

A második szeglovésért ifj. Barcsay Miklós nyert egy db 20 frcos aranyat. Szintén szeglovésért dr. Varga Géza 1 db császári aranyt.

Fodor István 1 db 2 frcos, Fúrst Ödön 1 db 1 frcos, János Sámuel 1 db 1 frcos tallért kapott.

A legtöbb körért nyert: Jóna Sámuel 3 db. császári aranyat, id. Pájer József 1 db 20 frcos aranyat, Fodor József 1 db. cs. aranyat, dr. Varga Géza 1 db 2 frcos tallert, Kunz József 1 db. 1 frcos tallert és id. Gyürky Sándor 1 db. 1 frcos tallert.

A diszlövés ünnepeies bombolájának ily közt dühöngött s városunk fala lett az ország határa. Embereimet ujjongva találtam. — Na, mondá, végre valahára megkezdődött az ostrom! Zavartan néztem rá: — Hogyan ezredes ur, én tudja? — Unokája hozzáim fordult: — Na igen, orvos ur, hisz mindenki beszélte: Berlin ostroma megkezdődött! — És ezt oly nyugodt, oly komoly arcczal mondá! — miként lehetett volna az öregnek csak sejtelve is? Az eröl lövététét nem hallhatta; Páris, a kétségbeesett, a szomoru Paris nem láthatta. A mit agyából láthatott: egyedül a diadaliv egy fáia volt és az első császárság idejéből nemi emékek, melyek csak még inkább családába ringattak. Tábornagyok arczképei, csataképek, a római császár gyermekruhában; odább nagy meredek polczok, réz gyezőim jevenyekkel ékesítve s elhalmozva a császárság emlékeive, medaillé-okkal, pénzdarabokkal, egy üvegei fedett Szt. Helena-képpel, miniatür kopekkel, melyek egyike egy képi szemű nő ábrázott, majd csafzúrtókkal s báli öltönyben, majd sárga ruhában — mindez: a polczok, a római királyi, a tábornagyok, a sárga nóg magas ruhaderékkel — szegény ezredes! ez a hódítas és győzelem légköré még jobban elhittet volód, mint minden, a mit csak mondottak. Berlin ostromát!

A „Debreczeni Ellenör“ tárcaja Berlin ostroma. Irta Daudet Alf. oz. V. doctorai az Avenue des Champs Elysées-n jöttünk lefele. Az átlukgált falakban, a golyóverte járdán az ostromolt Páris történetét véltük olvasni. Röviden a Rue de l'Etoile előtt a doctor megállt s azon nagy szegletházak egyikére mutatott, a melyek oly pompásan csoportosulnak a diadalív köré.

